

ADVIESNOTA voor burgemeester en wethouders

Openbare besluitenlijst

Zaaknummer: 12111-2023

Medewerker	:	Jorrit Boxum
Team	:	Werk Inkomen Zorg
Datum	:	28 maart 2023
Portefeuillehouder	:	Wethouder J. Compagner

BIJLAGEN: 12113-2023 ☒ Evaluatie implementatie en uitvoering Wet Inburgering 2021
AFSTEMMING MET Adviesraad Samenleving
☒ Actief openbaar ☐ Niet actief openbaar ☐ Actief openbaar, eerst contact met steller van deze adviesnota
ONDERWERP Evaluatie implementatie en uitvoering Wet Inburgering 2021

BESLUIT burgemeester en wethouders

1. Kennis te nemen van de Evaluatie implementatie en uitvoering Wet Inburgering 2021.
2. De raad te informeren over de Evaluatie implementatie en uitvoering Wet Inburgering 2021 door deze te zetten op de lijst van ingekomen stukken.
3. De toezeggingen van de portefeuillehouder op 6 december 2021 af te doen met de kennisgeving van deze evaluatie.

SAMENVATTING

In de bijeenkomst van de gemeenteraad van 6 december 2021 is het beleidskader vastgesteld voor uitvoering van de Wet inburgering 2021. Het college heeft ingestemd met een evaluatie van de implementatie en uitvoering van de nieuwe wet na een jaar. Het doel van de Wet inburgering 2021 is dat inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk meedoen in Nederland. En dat ze daarnaast zo snel mogelijk werk vinden. In de nieuwe wet ligt de regie op inburgeringstrajecten bij de gemeente.

De evaluatie is opgesteld aan de hand van de doelen die in het beleidskader waren opgenomen. Dit gaat om doelen binnen drie pijlers:

Pijler 1: Voldoende beheersing van de Nederlandse taal.

Pijler 2: Meedoen door betaald werk.

Pijler 3: Positieve gezondheid.

Op verzoek van de gemeenteraad gaat de evaluatie in op: de financiën van de uitvoering, de werkdruk bij betrokken ambtenaren en de aanbesteding van de leerroutes. Uit de evaluatie blijkt kort samengevat dat het een turbulent jaar was waarin vrijwel alle nieuwe statushouders in een paar weken tijd zijn gehuisvest in de Beatrixlaan. Ook is er veel tijd en aandacht besteed aan de opvang van Oekraïners. Gemeente Olst-Wijhe is er goed in geslaagd om een stevige basis te leggen voor het uitvoeren van de nieuwe Wet inburgering. De kleinschaligheid en onderlinge betrokkenheid zijn sterktes van de lokale werkwijze.

INLEIDING

In de bijeenkomst van de gemeenteraad van 6 december 2021 is het beleidskader vastgesteld voor uitvoering van de Wet inburgering 2021. Het college heeft hierbij de toezegging gedaan om de implementatie en uitvoering van de nieuwe wet na een jaar te evalueren.

Het doel van de Wet inburgering 2021 is dat inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk meedoen in Nederland. En dat ze daarnaast zo snel mogelijk werk vinden. In de nieuwe wet ligt de regie op inburgeringstrajecten bij de gemeente.

BEOOGD RESULTAAT

De raad informeren over de Evaluatie van de implementatie en uitvoering van het eerste jaar van de Wet Inburgering 2021.

KADER

De Wet inburgering 2021.

ARGUMENTEN

De evaluatie is opgesteld aan de hand van de doelen die in het beleidskader waren opgenomen. Dit gaat om doelen binnen drie pijlers:

Pijler 1: Voldoende beheersing van de Nederlandse taal.

Beoogde resultaten:

- *Iedere nieuwkomer heeft een individueel plan van aanpak (PIP) met daarin opgenomen een passende leerroute en ondersteuning om de taalvaardigheid te verbeteren. Daarnaast is er aandacht voor de ontwikkeling van digitale vaardigheden.*

Bij 14 nieuwe wetters is een brede intake afgenomen en een PIP opgesteld. Van de 14 nieuwe wetters deden 2 jongeren al een Mbo-opleiding. Aan hen is conform de wet een tijdelijke vrijstelling verstrekt zodat zij zich nu volledig op hun opleiding kunnen richten. Ook zijn er 2 statushouders op eigen initiatief verhuisd naar een andere gemeente. Hierbij is ook de inhoudelijke begeleiding overgedragen naar de ontvangende gemeenten.

Van de overige 10 nieuwe wetters volgen er 3 de Zelfstandigheidsroute (Z-route). De overige 7 volgen de B1 route. Er zijn geen statushouders aangemeld voor de Onderwijsroute omdat dit niet passend was voor deze statushouders.

Uitkomst van de regionale aanbesteding is dat statushouders voor de B1-route en de Z-route de keuze hebben tussen TopTaal en VluchtelingenWerk. 3 nieuwe wetters volgen hun inburgeringstraject bij VluchtelingenWerk, 7 bij TopTaal. De samenwerking met beide taalaanbieders verloopt goed en vanuit de regionale aanbesteding is er goed zicht op het nakomen van afspraken door de aanbieders.

Pijler 2: Meedoen door betaald werk.

Beoogde resultaten:

- *Iedere nieuwkomer heeft een PIP met daarin opgenomen passende ondersteuning om stappen naar betaald werk en/of een (vervolg)opleiding te zetten.*
- *Zoveel mogelijk nieuwkomers met perspectief op werk hebben binnen de inburgeringstermijn een betaalde baan of volgen een passende opleiding.*
- *Daar waar gestelde doelen niet haalbaar blijken stellen we deze tijdig bij in het PIP.*

Het merendeel van de 14 nieuwe wetters richt zich nu vooral op deelname aan hun leerroute. Zodra hun niveau van taalbeheersing voldoende is zullen vooral de deelnemers aan de Z-route volop aan de slag gaan met hun 800 uur Participatieactiviteiten. Deelname aan de taalgroep telt ook als Participatieactiviteit.

We zoeken samen met ut Huus naar een passende participatie-invulling voor de 3 deelnemers aan de Z-route.

De 7 deelnemers aan de B1-route richten zich nu vooral op het leren van de taal. De doelen en plannen die zijn opgenomen in de PIP's zijn nog actueel. 3 nieuwe wetters doen al wel vrijwilligerswerk in samenwerking met ut Huus.

Pijler 3: Positieve gezondheid.

De gemeente heeft vooral een coördinerende en verwijzende rol bij gezondheid. De sterkte van de werkwijze is het kleinschalige gesloten netwerk rond de statushouder. VluchtelingenWerk biedt in de eerste 14 maanden na vestiging maatschappelijke begeleiding aan een gezin en heeft hierbij goed zicht op wat er speelt in de thuissituatie en betreft waar nodig de consulent van de gemeente of andere instanties.

Vooraf bij vrouwen bleek er behoefte te zijn aan ontmoeting met andere statushouders. Hierop is in samenwerking met ut Huus een vrouwengroep gestart. De groep komt een keer in de 3 weken samen in het SPOC in Wijhe. Hier gaan de vrouwen onder begeleiding van ut Huus in gesprek over onderwerpen als gezondheid, voeding, vitaliteit of jongerenwerk en onderwijs voor hun kinderen. Vrijwel alle vrouwen die behoren tot de doelgroep nemen deel aan deze groep.

Ook is er een wekelijkse dansgroep voor vrouwen. Deze les wordt gegeven door een vrijwilliger. Het is een middel om met de vrouwen het gesprek aan te gaan over vitaliteit, voeding of nachtrust. Het doel is dat de vrouwen vanuit deze groep zelf hun weg vinden in het onderhouden van hun vitaliteit en gezondheid en zelf de weg kennen naar reguliere sport- en leefstijlactiviteiten.

Ten slotte wordt er een groep opgestart voor mannelijke statushouders. Onder begeleiding van een vrijwilliger spreken ze over de uitdagingen van het inburgeren en doen ze sociale activiteiten.

De verschillende groepen zijn vooral bedoeld voor statushouders die in de afgelopen jaren zijn gehuisvest. Deelnemers worden gestimuleerd om op den duur door te stromen naar reguliere welzijns- en verenigingsactiviteiten om zo volwaardig mee te doen aan de lokale samenleving.

Ervaring leert dat het wenselijk is om aparte groepen voor mannen en vrouwen te organiseren. Hiermee is het laagdrempeliger om deel te nemen en kan er bijvoorbeeld in de vrouwengroep dieper worden ingegaan op zorgen en vragen die vooral bij vrouwen leven.

Financiën, werkdruk en aanbesteding van de leerroutes

Op verzoek van de gemeenteraad gaat de evaluatie ook onder andere in op: de financiën van de uitvoering, de werkdruk bij betrokken ambtenaren en de aanbesteding van de leerroutes.

Uit de evaluatie blijkt dat het een turbulent jaar was waarin vrijwel alle nieuwe statushouders in een paar weken tijd zijn gehuisvest in de Beatrixlaan. Ook is er veel tijd en aandacht besteed aan de opvang van Oekraïners. Wij zijn er goed in geslaagd om een stevige basis te leggen voor het uitvoeren van de nieuwe Wet inburgering. De kleinschaligheid en onderlinge betrokkenheid zijn sterktes van de lokale werkwijze.

De ervaringen leren ons dat ontwikkelingen rond de doelgroep statushouders vaak gepaard gaan met een zekere mate van onvoorspelbaarheid. De voornaamste uitdagingen en aandachtspunten zijn:

- Met het versneld huisvesten van statushouders in de Beatrixlaan hebben wij in een keer ruim de taakstelling voor 2022 behaald. Echter zijn dit tijdelijke woningen. Al deze gezinnen zullen in 2023 een nieuwe woning krijgen vanuit Salland Wonen. Daarnaast moeten wij vanwege de taakstelling die we hebben gekregen in de eerste helft van 2023 nog 9 statushouders huisvesten (omdat we al een voorschot hadden van 14 vanwege de versnelde realisatie in 2022). Binnenkort wordt de taakstelling voor de tweede helft van 2023 bekendgemaakt. Dit vraagt om een goede samenwerking met Salland Wonen. Deze samenwerking verloopt goed, al merken we in 2023 dat het steeds lastiger wordt om passende huisvesting te vinden. Hierover blijven we in gesprek met Salland Wonen.
- Door de grootschalige huisvesting in de Beatrixlaan hadden wij al vroeg in het jaar de taakstelling behaald. Er was toen volop ruimte bij TopTaal en VluchtelingenWerk. Vanuit andere gemeenten krijgen wij signalen dat deze partijen door uitdagingen met de personele bezetting nieuwe

statushouders maar beperkt een traject kunnen bieden. Dit vraagt om een goede samenwerking tussen gemeenten in de regio om samen goede afspraken te maken met TopTaal en VluchtelingenWerk.

- In 2022 zijn de 3 deelnemers aan de Z-route begonnen met de 800 participatie-uren. In de gemeente zijn veel organisaties die participatieplekken willen bieden. Hier wordt vaak een niveau van taalbeheersing gevraagd wat de deelnemers aan de Z-route in het eerste jaar nog niet hebben. Daarbij zoeken we plaatsen die voldoende talig zijn om de taal volop te kunnen aanleren. Dit vraagt om een goede afstemming tussen de consulent inburgering, de coördinator van het Huus en de consulent werkgeversdienstverlening.
- Tot dusver is het altijd gelukt om kinderopvang te organiseren. We merken dat dit steeds lastiger wordt door de beperkte beschikbaarheid van kinderopvang. Dit kan ertoe leiden dat ouders hierdoor beperkt worden om te kunnen deelnemen aan inburgeringstraject. In andere gemeenten is dit al aan de orde. Wij blijven in gesprek met de lokale kinderopvangorganisaties om dit te voorkomen.
- Gedurende het jaar hebben we steeds meer samengewerkt en informatie uitgewisseld met de gemeente Deventer en andere gemeenten in de regio. We willen volgend jaar nog meer leren van de goede voorbeelden van gemeenten om ons heen.

DRAAGVLAK

Er is een conceptversie van deze evaluatie besproken met de Adviesraad Samenleving en in het algemeen kan worden gesteld dat zij zich kan vinden in de uitkomsten van de evaluatie. De Adviesraad had nog een aantal inhoudelijke vragen over o.a. aard van de participatie-activiteiten die de statushouders uitvoeren en de omgang met persoonsgegevens. De vragen zijn beantwoord en opgenomen in de evaluatie. De evaluatie is informeel besproken met de adviesraad. Omdat de evaluatie niet in de raad wordt vastgesteld is er geen formeel adviestraject doorlopen.

DUURZAAMHEID

Niet van toepassing

RISICO'S (financieel/juridisch)

Niet van toepassing

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Vooraf was gesteld dat we de Wet inburgering uitvoeren met de middelen die we ervoor krijgen. Dit blijkt haalbaar. Een deel van de middelen vanuit het Rijk is gebonden aan het aantal statushouders dat wordt gehuisvest en is bedoeld voor de inburgeringsvoorzieningen zoals: de leerroutes, de module arbeidsmarkt en participatie (MAP), de maatschappelijke begeleiding, het participatieverklaringstraject (PVT) en de inzet van tolken.

Daarnaast is er een budget voor de uitvoeringskosten. Dit is een vooraf vaststaand bedrag dat dus niet verandert bij een hogere instroom. Dit is voor een groot deel ingezet voor de formatieruimte van de consulent inburgering. Ondanks de extra activiteiten in 2022 is het gelukt om alle statushouders voldoende ondersteuning en begeleiding te bieden. Daarnaast zijn er extra groepsactiviteiten georganiseerd gericht op taalontwikkeling. De kosten hiervan zijn beperkt en het rendement is hoog. De kosten van de dienstverlening vanuit bijvoorbeeld VluchtelingenWerk zijn voor 2023 wel wat toegenomen, maar kunnen nog binnen de beschikbare middelen worden opgevangen. Voor de toekomst blijft het belangrijk om inkomsten en uitgaven nauw te volgen.

AANPAK/UITVOERING

De uitvoering van de Wet inburgering wordt in 2023 voortgezet. De verbeterpunten uit de evaluatie worden doorgevoerd om de uitvoering nog verder te verbeteren.

De raad wordt in kennis gesteld van de evaluatie via de lijst van de ingekomen stukken.

Tevens wordt met de kennisgeving van de evaluatie aan de raad de volgende toezeggingen afgedaan:

- 06-12-2021: Voorstel tot vaststellen van het Beleidskader inburgering van statushouders: De portefeuillehouder zegt toe na 12 maanden te komen met een evaluatie (o.a. financiën en werkdruk).

- 06-12-2021: Voorstel tot vaststellen van het Beleidskader inburgering van statushouders: De portefeuillehouder zegt toe de raad schriftelijk te informeren over de aanbesteding.